

GLASILO KOLEKTIVA IN DUPLATI JARŠE

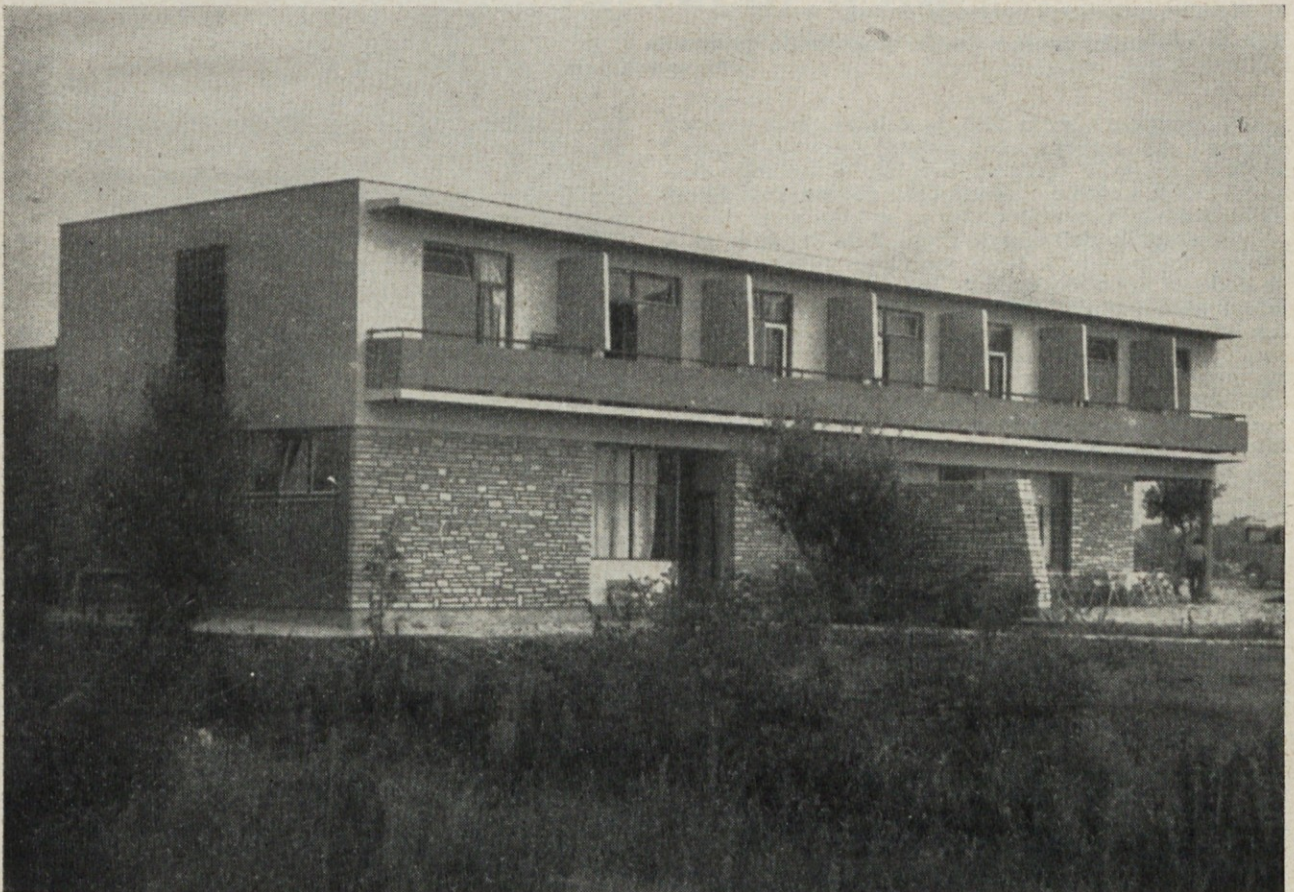
ŠT. 6 - XIV
JUNIJ 1965
CENA 20 DIN

VSEBINA:

Pavle Zupan ponovno izvoljen za predsednika UO Sklep delavskega sveta	Novi upravni odbor Induplati	Ekonomski pokazatelji so ugodni	Zamrznjene cene	Ekonomska analiza za prve 4 mesece	L. Zabukovec — Proizvodnja v aprilu 1965
V E S T I					
J. Mavko — Prodaja v aprilu 1965	Predlog	Ing. Srečo Bergant — Uporaba poliesternih vlaken	za tehnične tkanine — 2. nadaljevanje	Novi vozni red	A. Skarja — Poročilo o nesrečah za mesec april 1965
			V. Habjanova — Obvestilo iz kadrovske službe	Zahvala in Obvestilo uredništva	
Izdaja v 900 izvodih kolektiv tovarne Induplati. Odgovorni urednik Otmar Lipovšek. Natisnila in klišee izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani					

UMAG

naš
počitniški
dom

Pavle Zupan ponovno izvoljen za predsednika upravnega odbora

Novoizvoljeni člani upravnega odbora Induplati so se sestali na 15. redno sejo v petek 21. maja letos. Uvodoma oziroma k 1. točki dnevnega reda je moral UO izvoliti predsednika.

Pravnik Albin Gnidovec je obrazložil navzočim članom postopek za izvolitev predsednika in omenil, da je predlagan kandidata in izvolitev javno. Izvoljen je tisti, ki dobi z javnim glasovanjem (dviganjem rok) največ glasov.

Pavle Zupan je dobil takoj pri prvem glasovanju absolutno večino glasov in postal tako drugič zapored predsednik UO Induplati. Po izvolitvi se je zahvalil rekoč: »Če imate zaupanje vame, potem vsem hvala za izvolitev. Želim, da bi se člani udeleževali sej oziroma se za odsotnost pravočasno opravičili.«

Za namestnika predsednika UO je bil izvoljen Franc Majdič.

Pri nadaljevanju dela je UO poslušal tolmačenje pravnik Albin Gnidovca, ki je članom v krajšem ekspezoju predlagal začasno ureditev nekaterih vprašanj iz delovnih razmerij.

»Novi zakon o delovnih razmerjih (Ur. list št. 17/65) v večini primerov samo okvirno rešuje posamezna vprašanja,« je tolmačil tovariš Gnidovec in nadaljeval: »Velik del pa prepušča delovnim organizacijam, da v svojih pravilih ali v statutu v roku enega leta uredijo to materijo.«

Albin Gnidovec je omenil, da je treba sprejeti začasne rešitve za naslednje primere:

- stopanje v delovno razmerje;
- 42-urni delovni teden;
- vprašanje letnih dopustov in dopustov mladostnikov;
- odpovedne roke;
- iskanje nove zaposlitve med odpovednim rokom;
- odgovornost delavca in disciplinski postopek;
- delovna mesta z nevarnostjo poškodb in bolezni; delovna mesta, kjer se škodljivi vplivi ne morejo odstraniti;
- delovna mesta, za katera se sklepa delovno razmerje za določen čas;
- dela, ki niso tako obsežna, da bi se zanje ustanovilo delovno mesto.

Po referatu in diskusiji je upravni odbor sklenil, da na tej seji ne sprejme o tej točki dokončnega stališča in korekture obstoječih pravilnikov. Pred sprejetjem sklepa, je bilo rečeno, bo ustrezna služba v podjetju pripravila podrobno formulacijo novih predlogov, le-te pa naj pred sprejetjem s strani samoupravnih organov obravnavajo še politični in družbeni forumi v podjetju.

Zaključno se je na seji oglasil k besedi še šef ekonomske službe dr. Franc Jerovec, čigar poročilo objavljamo pod naslovom: Ekonomska analiza za prve 4 mesece letošnjega leta.

Sklep delavskega sveta

Zaradi pomanjkanja surovin in zmanjšanja proizvodnje je bil DS primoran odpovedati delovno razmerje 51 sodelavcem

V četrtek, 13. maja 1965, je delavski svet na svoji 15. redni seji razpravljalo o ureditvi delovnih razmerij glede na veljavne predpise. Ureditev ekonomskih razmerij nas je privedlo v situacijo, ko primanjkuje dinarskih in deviznih sredstev.

Predsednik delavskega sveta Jože Klešnik je v svojem tolmačenju k temu vprašanju rekel: »Družba je dodelila slovenski tekstilni industriji le 73 % deviznih sredstev, glede na lanskoletno porabo. Ta odlok nas sili k znižanju proizvodnega plana za 810 740 m gotovih izdelkov. V priloženem pismenem gradivu, ki so ga prejeli člani DS,« je nadaljeval tovariš Klešnik, »je razvidno, kako se zmanjšanje proizvodnega plana odrazi v številkah na različne finančne postavke. Nastala situacija zahteva kot prvi ukrep zmanjšanje delovne sile za 50 oseb.«

Nekatere postavke zaradi predpisov kljub vsemu ne moremo zmanjšati. Ureditev teh vprašanj je le v ureditvi notranjih rezerv.

Ivan Deržič, šef kadrovske službe, je na predlog predsednika podal imenski seznam tistih oseb, katere bi zaradi nastale situacije odpustili. Tovariš Deržič je naglasil, da so predlog pripravili sveti EE ter pri tem upoštevali kot kriterij staž, doprinos skupnosti in delovno vnemo ter socialne prilike prizadetega. Tako predlaga ekonomska enota predilnice 6, pripravljalnica 10, tkalnice 29, oplemenitilnice 4, konfekcije 1 in obrata za vzdrževanje 5 oseb za odpustitev.

Deset zaposlenih oseb iz uprave dobi v podjetju novo zaposlitev v proizvodnih obratih, ker nam to omogoča notranja rezerva glede na mehanografsko obdelavo obračunskih podatkov in podobno. »Nepravični bi bili do teh naših sodelavcev, če bi jih danes odpustili, ko smo jih pred leti sprejeli v upravno službo prav

zato, ker so bili v proizvodnji najboljši,« je zaključil tovariš Deržič.

Jože Knež, član delavskega sveta, je zahteval pojasnilo, kako se ocenjuje v tej situaciji honorarna zaposlitev upokojencev. Odgovoril je šef kadrovske službe I. Deržič ter rekel, da je takšnih primerov le 5. Vse bo treba preveriti ter seveda tudi nasproti njim ustrezno ukrepati, ker v sedanjih prilikah nimajo več možnosti biti zaposleni. Odpovedati upokojencu, ki je trenutno honorarno zaposlen, ni težko, je nadaljeval tovariš Deržič, ker honorarnega uslužbenca ne štiti odlok o odpovednem roku. Vsi, ki so prejeli odpoved, pa se morajo javiti na zavodu za zaposlovanje delavcev, kjer bodo prejeli, do nove zaposlitve, minimalno preživnino.

Ivan Deržič je opozoril delavski svet, da se ponovno preveri predlog v izogib nepravilnostim, ki bi se nehote vrinile. Član DS Alojz Zupan je zahteval pojasnilo glede nosečnic, ker, tako je menil, se sliši, da je ena med predlaganimi za odpust noseča, kar je protipravno. Pojasnilo se je glasilo, da uživajo nosečnice posebno zaščito, med katere je šteti tudi odredbo, po kateri jim ni mogoče odpovedati delovnega razmerja.

Obratovodja tkalnice Franc Jeraj je k temu dodal, da smatra tri primere za problematične in jih je treba ponovno analizirati. »Vsi ostali predvideni bodo odpušteni, ker je tako sklenil obratni svet EE,« je zaključil svojo pripombo tovariš Jeraj.

Zaključno se je oglasil k besedi direktor Kamilo Marinc in rekel: »Ugotavljam, da pri teh govoricah o odpustih ni bil nihče dobre volje. Posebno me veseli, da v tem času ni zapustil podjetja nihče, ki že dolga leta prispeva k skupnim uspehom. Ko smo prisiljeni

urejati to zadevo, ni nobenega vzroka za malodušnost do našega dela v prihodnosti. Izvozne naloge bomo morali izpolniti ne glede na to, da stoji danes nekaj desetnih stavev. Se več, morali bomo napeti vse sile, da bomo znižani plan le uspeli izpolniti. Tisk in radio sta podrobno poročala o naši ekonomiki in o poletu mlade generacije, ki si je v zaletu zmage zamislila višje cilje, kot smo jih sposobni realizirati. Ekonomski pritisk je bil potreben, ker moramo gospodariti s tem kar imamo in ne s tem, kar bi želeli, da bi imeli.

S sprejetim sklepom o odpustu je delavski svet danes izločil tiste, ki niso doprinali k skupnim naporom in ciljem. Nekaj oseb bo zapustilo delo po zakonu naravne fluktuacije.

Investiranje v novogradnje bomo letos zavrli ter sredstva uprabili za obratovanje. Morda bomo napravili le streho nad deponijo za premog in kupili nekaj novih stavev. Drugega nič. Glede prostih sobot pa bomo delali enako kakor doslej, to je normalno 42 ur tedensko.

Pozivam vas vse, da nadaljujete delo z novim elanom in ta elan prenesete tudi na vaše sodelavce,« je zaključil tovariš Marinc.

Novi upravni odbor Induplati

Člani DS so s tajnim glasovanjem izvolili 13. maja 1965 nov 8-članski upravni odbor

Po otvoritvenih formalnostih je predsednik delavskega sveta na 15. seji dne 13. maja letos predlagal delavskemu svetu tajne volitve novega upravnega odbora.

V volilno komisijo je DS izbral ing. Alenko Korče in Antona Ručigaja. Z javnim predlaganjem kandidatov so člani nato volili 8 članov izmed 15 predlaganih.

Izvoljeni so bili:

Janko Ukmar (28 glasov),

Jernej Ručigaj (23),

Pavle Zupan (22)

Ivo Sešek (21),

Helena Urbanija (19),

Kristjan Drašček (17),

Vida Hren (14),

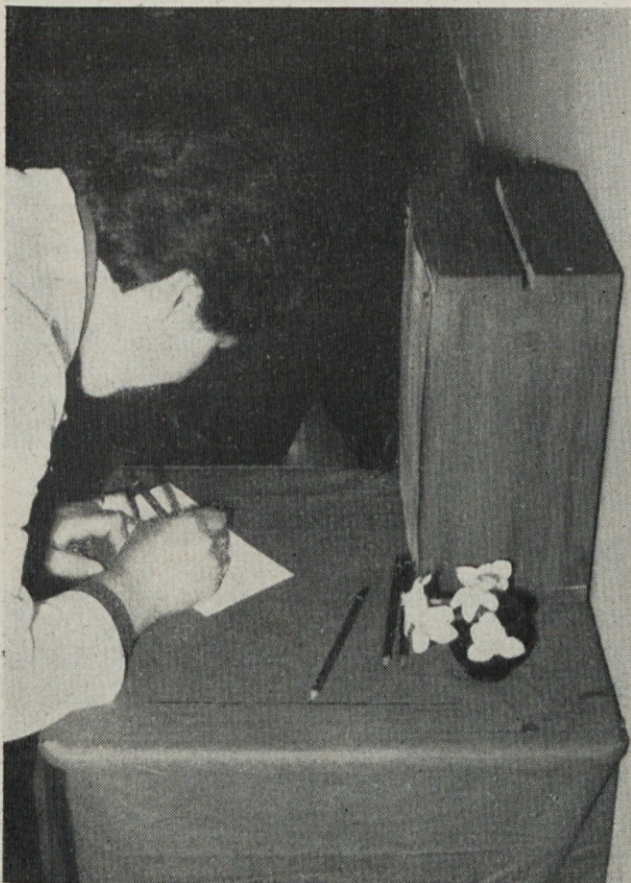
Franc Majdič (12).

Deveti član upravnega odbora je direktor Induplati Kamilo Marinc (člen 41. statuta Induplati).

ZAMRZNJENE CENE

Jože Mavko je poročal upravnemu odboru

Tovariš Mavko, šef komerciale, je poročal upravnemu odboru v sredo, 28. aprila o situaciji, ki je nastala na tržišču spričo ukrepov in odlokov zveznih organov.

Na volišču

»Gotovo je vsem znano, da je marca letos nastopila sprememba v poslovanju. Gre za zamrznjenje cen,« je rekel tovariš Mavko. »Cene našim proizvodom, ki smo jih do 22. marca 1965 sami prosto formirali, moramo odslej predložiti zveznemu uradu v potrditev. Cene za nove tkanine in cene za usluge zahtevajo za formiranje še posebne postopke. Predlagam zatorej,« je rekel Jože Mavko, »da ne proizvajamo več novih tkanin, ker trgovina novitete v sedanjih okoliščinah odklanja.«

Težave so tudi v prodaji. Maloprodajalne, ki niso imele naših izdelkov 22. marca v prodaji, teh zaenkrat ne smejo prodajati. Hkrati pa so z odloki znižali trgovinski mreži kredite za polovico ter so trgovine dolžne prvo plačati kredite in šele potem blago proizvajalcu.

Slednje nas spravlja v neprijeten položaj, ker ne vemo, kdo je sploh med trgovinami sposoben plačati naše fakture in kdo ne.

Vseeno smatram, da je bilo naše poslovanje, mislim pri tem prodajanje izdelkov Induplati, v mesecu aprilu še dokaj zadovoljivo, zdi se mi pa, da bo situacija manj ugodna v maju in kasneje. Kar smo lahko naredili, to smo storili, vse naše poslovanje,« tako je nadaljeval šef komerciale, »pa je strogo usklajeno z veljavnimi predpisi.«

Razlago je dopolnil direktor Induplati Kamilo Marinc in pri tem rekel, da je tolmačenje, da bomo realizirali le 50 % planirane prodaje, odraz stanja, ker ne moremo prodajati po cenah, ki so veljale leta 1964. Letos plačujemo surovine dražje in tudi za osebne dohodke trošimo več denarja, kakor lansko leto. Višje plače so odraz standarda.

K temu vprašanju je menil zaključno šef komerciale Mavko, da trgovine ne kupujejo izdelkov, ker nimajo potrebnih sredstev, zato nam je v teh okoliščinah dobrodošel vsak kupec, ki ni trgovina (industrija in individualni kupci).

VESTI

Nabavili bomo

Za potrebe službe ekonomske enote za vzdrževanje bo podjetje nabavilo premično lestev za električarska dela, garderobne omarice za dvoriščne delavce, strojno žago za skladišče pomožnega materiala, elektromotor za jadrovinški oddelek z ustreznim oljnim zaganjačem, regulirni transformator za škrobilnico in rezervni elektromotor za vodno črpalko v novi kurilnici.

Šef kapitalne izgradnje ing. Dečko je predlog dopolnil s podatkom, da so predlagani stroji delno rabljeni, vendar v dobrem, uporabnem stanju in stanejo skupno 1 310 000 din.

Posojilo pri Komunalni banki Domžale

Za trajna obratna sredstva je najelo naše podjetje pri Komunalni banki v Domžalah posojilo v višini 100 000 000 din z 10-letnim odplačilnim rokom po običajnih kreditnih pogojih.

Ustrezni sklep je DS Induplati sprejel soglasno.

Stopanje v delovno razmerje

Na osnovi ustreznega zakona mora delovna organizacija v bodoče s sredstvi za javno informiranje razglasiti vsa prosta delovna mesta.

Pravna služba pripravlja predlog, po katerem bodo na oglasni deski, z ozvočenjem v tovarni in v Konoplanu razglašena vsa prosta delovna mesta, katere ne zahtevajo kvalifikacije ali samo polkvalifikacijo in za kvalificirana delovna mesta.

Vsa prosta delovna mesta, za katere se zahteva visoka kvalifikacija in za vsa vodilna delovna mesta pa bo ustrezni razpis objavljen v dnevnem tisku.

Poizkusna doba

Samoupravni organi so zahtevali podrobno obdelavo predloga za ureditev stališča do poizkusne dobe. Predlog predvideva, da se bo obvezno uvedel poizkusni rok za vsakega novодоšlega delavca in to za nekvalificirane in polkvalificirane delavce dva meseca, za vse ostale pa štiri mesece.

Kontrolo nad izvršenim delom novincev v poizkusnem roku bo vodila posebna komisija — organ, med katerimi je en član, ki ga stranka-novinec sama izbere. Ta oseba mora biti s tisto dejavnostjo strokovno upoznana.

Osebnih avtomobilov je v Induplati včasih več, včasih manj. Tokrat jih je bilo več.

42-urni delovni teden

Zakon o delovnih razmerjih dopušča, da delovne organizacije, ki so prešle na 42-urni delovni teden, v ta namen uredijo delo tako, da so oziroma je prosto primerno število sobot.

Za tak primer določa ZDR, da se šesti dan v tednu glede uveljavljanja pravic in dela (npr. letni dopust) šteje, kot da ga je delavec prebil na delu oz. prosta sobota se smatra za delovni dan.

Pravna služba v podjetju predlaga, da se sprejme ponovni sklep, da se prosta sobota šteje v letni dopust, kakor je bilo to že sklenjeno v preteklem letu.

S ponovnim sprejetjem bi odpadle vse nastale nejasnosti okoli tega vprašanja, med tem ko se zavoljo že temu zahtevku sprejeti sklepi z ZDR skladajo in določila ne prinašajo za našo delovno organizacijo po tem vprašanju nobenih novosti ali sprememb.

Letni dopusti v novem zakonu

Novi zakon o delovnih razmerjih predpisuje le najnižjo mejo 14 delovnih dni in najvišjo mejo 30 delovnih dni rednega letnega dopusta. Posebno določilo za vse mladoletnike do dopolnjenega 18. leta predvideva še dodatni dopust k najnižji meri, to je 7 delovnih dni dopusta.

Vse primere v mejah tega zakona uredi delovna organizacija samostojno ter mora po raznih kriterijih sama določiti število dni rednega letnega dopusta.

Akademija v počastitev 1. maja in 20-letnice osvoboditve v Induplati

Zaradi delno že izkoriščenih dopustov v letošnjem letu Induplati ne predvideva spremembo obstoječega pravilnika za dodeljevanje rednih letnih dopustov, pač pa bo tak pravilnik pripravljen in uveljavljen s 1. januarjem prihodnjega leta.

Odpovedni roki in iskanje nove zaposlitve med odpovednim rokom

Odpovedni rok traja po novem zakonu o delovnih razmerjih najmanj 30 dni in največ 6 mesecev. Pravna služba pripravlja predlog za samoupravne organe, po katerem bi naj veljal za vodilne uslužbenke 6-mesečni odpovedni rok, za vse vodstvene delavce pa 3 mesece.

Vsi ostali primeri naj bi se obravnavali po kriteriju delovnega staža, tako da bi veljal enomesečni odpovedni rok za delovno dobo do 10 let, dvomesečni odpovedni rok za delovno dobo od 10 do 20 let in trimesečni odpovedni rok za delovno dobo nad 20 let.

Pravico iskanja nove zaposlitve imajo samo oni, za katere se odpravi delovno mesto, oni, kjer se trajneje zmanjša obseg dela, in oni, kateri so s strani podjetja odpuščeni, ker ne zadovoljujejo zahtevam delovnega mesta.

Navedni primeri omogočajo prizadetemu iskanje nove zaposlitve v odpovednem roku med delovnim časom en dan v tednu, ne glede na proste sobote. Ta dan določi predpostavljeni, ki naj bi upošteval tudi delavčeve želje.

ZDR denarnih kazni ne pozna več

Člen 85 ZDR določa, da mora delovna organizacija določiti dolžnosti in odgovornosti delavca na delu in v zvezi z delom.

Ustrezni sklep bo predvidel za kršilce tega člena na podlagi pismene prijave prekrška s točno navedbo teže prekrška kazni z opominom, javnim opominom, zadnjim javnim opominom in odpustom.

Opomin in javni opomin se izrečeta v primeru, da se prekršek kvalificira kot lažji primer. Zadnji javni opomin in odpust pa izreče delavski svet podjetja, ko gre za prekrške težjega značaja.

Proizvodnja v aprilu 1965

Težave s proizvodnjo so se iz marca v april še povečale. Spet je primanjkovalo surovin, to pot tudi v predilnici, medtem ko je v tkalnici vsak dan stalo tudi do 100 strojev.

Neredna dobava surovin in s tem prezalaganje strojev je vplivalo tudi na izkoriščanje strojev, tako da je izkoriščanje strojev padlo od lanskoletnih povprečno 74 % na 72,7 %, računano brez zastojev.

Rezultati po obratih so naslednji:

	Plan april 1965	Indeks proizv. april 1965
Predilnica	93,9 %	71,3
Tkalnica	78,6 %	84,5
Plemenitilnica	81,4 %	87,8
Tiskarna	74,1 %	119,0
Konfekcija	100,5 %	99,7

Nizka proizvodnja je bila dosežena skoro z istim številom ljudi, torej je tudi produktivnost na izvršeno delovno uro precej nižja od lanskoletne.

Gill stroj smo razstavili in ga odpremili za rekonstrukcijo

Prodaja v aprilu 1965

S prodajo v mesecu aprilu ne moremo biti zadovoljni, saj smo realizirali plan le 88,2 %. Že v poročilu za mesec marec smo navedli, da je stopil v veljavo 22. 3. 1965 odlok o »zamrznjenju« cen v gospodarstvu. Ta ukrep smo torej v aprilu že krepko čutili. Ker pa ima ta ukrep spremljevalca, in sicer zmanjševanje kreditov v trgovini, se je situacija še poslabšala. Ne da se še predvideti, kdaj se bo tržišče uredilo, četudi prihajajo tolmačenja od merodajnih forumov, kako se mora odlok razumevati in izvajati.

Makulaturenega blaga smo imeli v aprilu 8355 m², kar je zelo veliko in se mora ukrepati v smisluboljšanja kvalitete.

V aprilu smo izvozili jadrino v gradl za žimnice ter česan konopljeni hodnik v vrednosti 16 954 US dolarjev. Mesečni plan izvoza je bil presežen za 69,54 % ter štirimesečni kumulativni plan za 96,65 %.

Ekonomska analiza za prve 4 mesece

Povzetek iz poročila dr. Jerovca na 15. seji UO v petek, dne 21. maja 1965

Zaključili smo jih prilično dobro, je rekel šef ekonomske službe, dr. Franc Jerovec ter pripomnil, da je rezultat v aprilu že bil nekoliko slabši, kar je odraz zveznih ukrepov, o katerih so bili samoupravni organi že podrobno seznanjeni.

Vrednostno smo od januarja do konca aprila napravili za 25 % več, kakor v istem času leta 1964. Planske naloge pa iz objektivnih razlogov nismo uspeli v celoti izpolniti, za 11,6 % pa je večja realizacija prodaje, za kar se je dvignil tudi dohodek in to za 32 % nasproti preteklemu letu. Osebnih dohodek se je dvignil za 41,8 %, kar je posledica treh akcij, in sicer: težnja za minimum OD 25 000 din, draginjski dodatek in korektura osebnih dohodkov.

Letos zaposluje enako število ljudi kakor leta 1964, žal pa so v tem letu narasli bolniški izostanki.

Ustrezno doseženim ekonomskim uspehom so porasli tudi skladi za 11 milij. din, kar je spričo povečanih sredstev za OD, zelo dober rezultat.

Dr. Franc Jerovec je omenil tudi skle. itev pogodbe z Jugobanko, kar nam omogoča obdržati proizvodnjo na takšni ravni, kakor je imamo sešaj.

Direktor Kamilo Marinc je dopolnil tolmačenje s tem, da je člane UO seznanil z rezultatom naše izvozne politike. Tovariš Marinc je poudaril: »Izvozni plan smo dosegli in bomo v nadaljevanju izvozne politike omogočili realizacijo večjega deviznega priliva.«

Člani UO so dobili na postavljena vprašanja še tozadevne odgovore in to: nove delovne sile do nadaljnjega ne bomo sprejemali v delovno razmerje, pač pa bomo tudi letos zaposlili preko počitnic šolsko mladino, ki bo v poletnih mesecih opravljala nam že znano delo.

PREDLOG

Turistična sezona ni več pred durmi, temveč je tu. Nanjo smo se pripravili, dvomim le, če čaka naše goste v Umagu kakšno presenečenje. Zato predlagam, da bi pripravili za goste posebne razglednice v barvah. Razglednice bi lahko bile neobičajne velikosti. Napis na naslovni strani »DOM INDUPLATI« bi hkrati služil v reklamne namene.

Poznano nam je, da nimamo velike izbire lepih barvnih dopisnih kart. Znano je tudi, da so le precej drage, zato dajem predlog, da bi del stroškov za prvo naklado krili iz reklame. Treba se je o zadevi samo pogovoriti.

Isto velja za naš dom na Mali planini. Prepričan sem, da bi takšne razglednice ne prodajali samo v naših domovih, ampak bi se zanje zanimali tudi drugi. S tem bi reklamni efekt še povečali.

Uporaba poliesternih vlaken za tehnične tkanine

(Piše: ing. Srečo Bergant — 2. nadaljevanje)

Kemijske lastnosti:

Poliestersko vlakno ima zelo dobro obstojnost proti kemikalijam. Izpostavljeno pod različnimi pogoji različnim kemikalijam izgubi zelo malo ali pa celo nič svoje trdnosti. Podatki, ki so navedeni, se nanašajo na preizkuse preje 2 den posameznih vlaken. Če bi bili preizkusi narejeni na debelejši preji zelo trdnega terylena, bi bili rezultati še znatno boljši.

Kislina:

Poliester je odlično obstojen proti mineralnim in organskim kislinam, posebno proti fluorovodikovi kislini. Diagrami 5, 6, 7 prikazujejo vpliv koncentracije kisljin in temperature na trdnost vlaken.

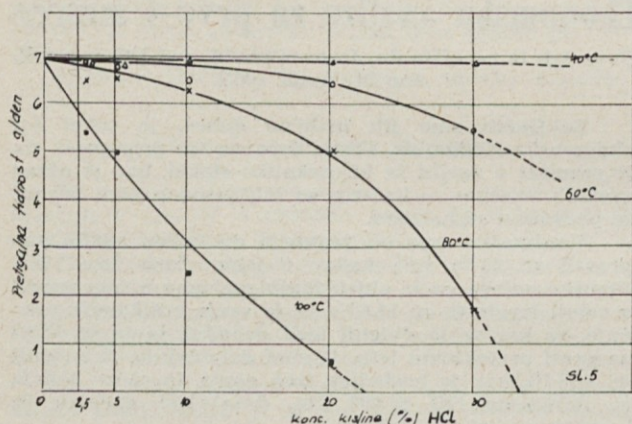

Diagram 5: obstojnost terylena proti 2,5 do 30 % HCl — čas 48 ur.

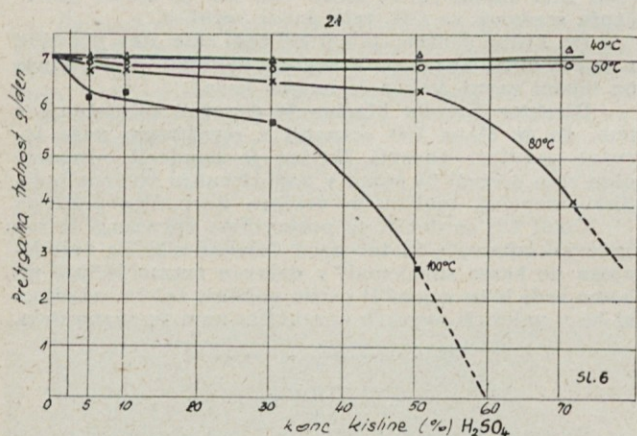

Diagram 6: obstojnost terylena proti 5—70 % H₂SO₄ — čas 72 ur.

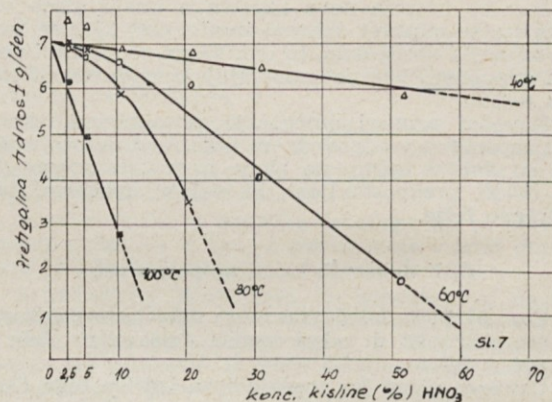

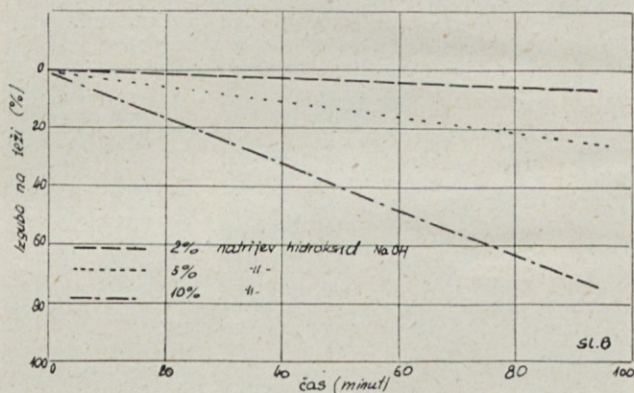
Diagram 7: obstojnost terylena proti 2,5—50 % HNO₃ — čas 72 ur.

Alkalijske:

Poliesterska vlakna so zaradi svoje zgradbe podvržena hidrolizi. Kljub temu kažejo dobro obstojnost proti alkalijam. So odporna proti pogojem pri merceizaciji in pri barvanju z redukcijskimi barvili.

NaOH

Natrijev lug hidrolizira površino vlakna, povzroča stanjšanje in s tem povezano izgubo teže. Na diagramu (8) vidimo vpliv konc. NaOH in časa na izgubo teže pri 100° C.

Vpliv kalcinirane sode:

Izpiranje s kalcinirano sodo pri normalnih pogojih valkanja nima nobenega vpliva.

Kalc. soda	Temp.	Cas delovanja	Izguba trdn. (%)
5	100° C	16 ur	25
15,9	100° C	24 ur	6,5

Kislina	Konc.	Temp.	Cas	Izguba trdn. v %
Ocetna kislina	konc.	80° C	72 ur	ni nad 6 %
Mravljična kislina	konc.	80° C	72 ur	ni nad 8 %
Oksalna kislina	nasičena raztopina	80° C	72 ur	ni nad 15 %
Fluorovodikova kislina	konc.	25° C	1 teden	ni izgube
Fosforna kislina	konc.	80° C	72 ur	nebitvena izguba
Pruska kislina	uplinjena	22° C	4 mesece	ni izgube

Vpliv amonijaka:

Vpliv amoniakalne raztopine na terylene je odvisen od konc., temperature in časa učinkovanja.

Konc.	Temp.	Čas	Izguba trdn. (%)
50 ‰ vol/vol 0,88 spec. t.	20° C	24 ur	5,5
6,3 ‰ vol/vol 0,88 spec. t.	50° C	24 ur	23
63 ‰ vol/vol 0,88 spec. t.	50° C	24 ur	40

Obstojnost proti oksidacijskim sredstvom:

Proti oksidacijskim sredstvom je poliester neobičajno odporen. Odporen je proti močnejšim koncentracijam, kakor se običajno uporabljajo pri beljenju drugih vlaken.

Obstojnost proti reducentom:

Nasičena raztopina natrijevega hidrosulfita pri 80° C, 72 ur, ne povzroča nobene izgube trdnosti.

Natrijev hipoklorit:

Konc. klora g/l	pH	Temp.	Čas	Izguba trdn.
150	11—12	15° C	1 teden	ni izgube
10	11	50° C	1 teden	6
10	7	50° C	1 teden	18
10	5	50° C	1 teden	16
5	11	50° C	1 teden	ni izgube
5	5	50° C	1 teden	10

Vodikov peroksid:

	Temp.	Čas	Izguba trdn.
10 natrijevega silikata/l + 2g	95° C	6 ur	do 5
10 brez natrijevega silikata	95° C	6 ur	do 5
66 natrijevega silikata/l + 2g	90° C	1 ura	do 5

Obstojnost proti organskim topilom:

Po 24 urah kopeli v topilih, običajnih za suho čiščenje: aceton, kloroform, benzol, trikloretilen, tetraklorogljik pri sobni temperaturi ni padca trdnosti. V kloroformu nastopi majhno skrčenje. Z izjemo tetraklorogljika povzročajo ta topila pri temperaturi vrenja na terylene preji ali tkanini skrčenje, ki pa ne nastopi, če je izdelek iz poliestra predhodno izpostavljen višji temperaturi.

Topilo	Tkanina	Skrčenje površine v %
Vreli trikloretilen	neizpostavljena	22
Vreli trikloretilen	izpostavljena	—

Mnogi fenoli povzročajo, odvisno od konc. in temperature raztopine, nabrekanje ali raztapljanje terylene. Topnost terylene v vročem o-klorfenolu je ena izmed metod za merjenje viskoznosti.

Obstojnost proti znoju:

Kisle ali alkalne raztopine znoja, sestavljene po običajnih postopkih, nimajo nobenega vpliva na trdnost poliesterskega vlakna.

Obstojnost proti vodi in pari:

Terylene se je na daljše izpostavljanje sladki ali morski vodi pokazal neobčutljiv. Če ostane v vodni kopeli 70° C 10 tednov, bi bil lahko eventualno ugotovljen padec trdnosti.

Para posebno pod pritiskom povzroča hidrolizo, ki se kaže na izgubi trdnosti in obarvanju vlakna. Stopnja padca se ugotovi z merjenjem trdnosti in viskoznosti vlaken. Izgube so odvisne od pritiska pare in jih prikazuje sledeča tabela. Preizkusi so bili izvršeni na tkanini iz poliesterskega filameta.

Čas učinkovanja pare min.	Pritisk kg/cm ²	Izguba trdnosti		Vsebujoča viskoznost
		osnova	votek	
20	2,8	ni izgube	ni izgube	0,57
20	5,3	ni izgube	12	0,51
20	7,0	4	18	0,46
kontrola	—	—	—	0,61

Razvidno je, da daljše izpostavljanje visoki temperaturi in večji množini pare za terylene ni priporočljivo, ker lahko nastopi hidroliza in s tem zmanjšanje trdnosti, kar je važno pri izbiri postopka za stabiliziranje terylene tkanine.

Druge lastnosti:**Obstojnost na toploto:**

Obstojnost na toploto je odlična. V vročem zraku 150° C 168 ur izgubi samo 15—30 ‰ svoje prvotne trdnosti, po 1000 urah pri isti temperaturi pa 50 ‰.

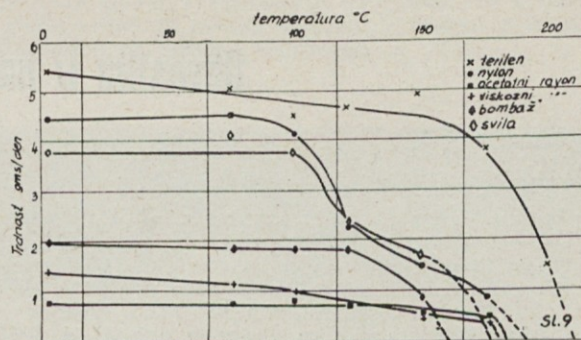

Diagram 9: vpliv toplote na trdnost terylena in drugih vlaken pri 72-urnem izpostavljanju različnim temperaturam.

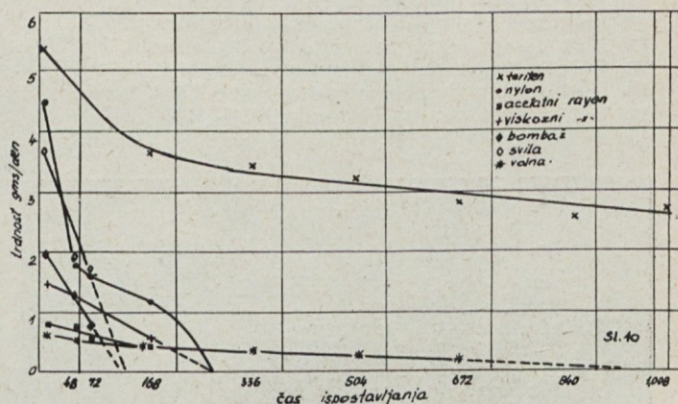

Diagram 10: vpliv toplote na trdnost terylena in drugih vlaken pri izpostavljanju na 150° C.

Obstojnost proti mrazu:

Tromesečno izpostavljanje temperaturi —40° C, preizkus trdnosti pri sobni temperaturi ni pokazal nobenega padca trdnosti.

Se nadaljuje

Poročilo o nesrečah za mesec april 1965

V mesecu aprilu je bilo v našem podjetju deset obratnih nesreč, od katerih so bile štiri nesreče na poti v službo, ostalih 6 pa se je pripetilo v obratih podjetja.

Nesreče na poti v službo so se pripetile vse v enem dnevu in sicer 22. aprila zjutraj. Dne 22. aprila sta trčila v Komendi avtobusa, pri tej nesreči so se poškodovale tri naše delavke in sicer: Marija Juhant (18) tkalka, Julijana Jeraj (25) navijalka, in Zinka Keren (31) tkalka. Vse ponesrečenke so k sreči dobile lažje poškodbe na obrazu. Prav tako se je lažje poškodoval pri padcu z mopedom Anton Baloh (17) tkalec, ki si je odrgnil desno koleno in desni komolec.

Nesreče pri delu so se pripetile v naslednjih obratih.

Predilnica:

1. Marija Horvat (18), predica, ker je imela mastne roke, ji je zaradi tega padla zaščitna plščevina mrokpredilnega stroja iz rok in sicer na palec desne noge; poškodba je bila manjšega značaja.

Tkalnica:

Milka Narat (25), tkalka, bilo tkalskega stroja je delavko pritisnilo ob nosilec tipalca votka; pri nesreči je dobila lažje poškodbe na kazalec in sredinec leve roke.

Pripravljalnica:

1. Andrej Pogačar (33), delavec v skladišču preje. Pri razkladanju bal preje je skočil z avtomobila med zaboje, ki so se nahajali na tleh. S kolenom leve noge je zadel ob rob zaboja in se lažje poškodoval.

2. Mihaela Dolenc (55) previjalka; delavka je razkladala zaboj iz transportnega vozička, zaboj ji je zdrsel iz roke in padel ponesrečenki na drugi prst leve noge, nesreča je zahtevala samo par dni bolovanja.

Služba za vzdrževanje:

1. Ivan Vavpotič (47), vodovodni inštalater; v kotlarni je hotel prestopiti parovodno cev in pri tem z levo nogo zadel ob cev in se spotaknil. Pri padcu se je udaril v gleženj leve noge.

2. Ferdinand Kokalj (53) mizar, pri obdelavi okrogline na kosu lesa se je zadel s palcem leve roke ob rezilo reskarja. Odrezalo mu je polovico nohta.

Skupno število izgubljenih dni v mesecu aprilu zaradi nesreč:

Zaradi nesreč v mesecu marcu	24 dni
Zaradi nesreč v mesecu aprilu	72 dni
Skupno	96 dni

Obvestila iz kadrovske službe

Vstopov v preteklem mesecu ni bilo.

Izstopi:

1. Fajmut Marija, tkalka, izstopila dne 21. 4. 1965,
2. Cerar Ivanka, tkalka, izstopila dne 23. 4. 1965,
3. Kalan Cilka, tkalka, izstopila dne 23. 4. 1965,
4. Kimovec Frančiška, tkalka, izstopila dne 23. 4. 1965,
5. Benko Kati, tkalka, izstopila dne 23. 4. 1965,
6. Roginič Marjeta, tkalka, izstopila dne 22. 4. 1965,
7. Bernot Angelca, tkalka, izstopila dne 23. 4. 1965,
8. Zupančič Franc, del. v prejenarni, dne 20. 4. 1965,
9. Stajkovič Jelena, tkalka, izstopila 15. 4. 19645,
10. Orešek Maksa, tkalka, izstopila dne 15. 4. 1965,
11. Feher Irena, tkalka, izstopila 15. 4. 1965,
12. Mav Agata, tkalka, izstopila 30. 4. 1965,
13. Spacapan Milena, tkalka, izstopila 15. 5. 1965,
14. Birk Janez, pom. tkal. mojstra, izstopil 15. 5. 1965,
15. Gornik Franc, del. v priprav., izstopil 15. 5. 1965,
16. Osolin Viktor, vrvičar, izstopil dne 15. 5. 1965,
17. Bahor Vida, tkalka, izstopila 15. 5. 1965,

18. Rošič Sulejman, dvor. delavec, izstopil dne 15. 5. 1965,
19. Koderman Terezija, tkalka, izstopila dne 15. 5. 1965,
20. Dimc Marija, tkalka, izstopila dne 15. 5. 1965,
21. Gorjup Marta, tkalka, izstopila dne 15. 5. 1965.

Poročili so se:

1. Hrovat Marija, tkalka, poročena Jemec,
 2. Vavpetič Ljudmila, tkalka, poročena Grošelj,
 3. Lukan Francka, previjalka, poročena Šarec.
- Mladoporočencem želimo mnogo sreče in medsebojnega razumevanja.

OBVESTILO UREDNIŠTVA

V aprilski številki našega glasila smo pozvali sodelavce, da napišejo za naš list **KAKO SO PREŽIVELI LETOŠNJE PRVOMAJSKE PRAZNIKE**. Uredništvo je do zahtevanega roka prejelo dva prispevka in to od Dane Pavlinove z naslovom: **1. MAJSKI PRAZNIK** in od Edi Rojca z naslovom: **KAKO SEM PREŽIVEL 1. MAJ**.

Iz tehničnih razlogov bomo prispevka objavili v prihodnjih številkah.

Urednik

Seja uredniškega odbora Konoplana

ZAHVALA

Sindikalni podružnici izrekam zahvalo za pozornost in denarno pomoč 15 000 din, katero sem prejel ob hudi nesreči 1. marca letos, pri kateri je izgubil življenje moj dobri mož in oče mojih otrok.

Posebej sem zahvalo dolžna izreči višji med. sestri Majdi Skrinjarjevi za izkazano pomoč.

Homec, maja 1965.

Francka Stopar